

ISTORIA FAMILIEI GHICA

Gabriel Constantin

Abstract: Our study has as main goal to present the history of Ghica's family, that came on Wallachia and Moldavia in the 17th century and which gave to these contries a lot of rulers and personalities who stood out in different and numerous fields of activity.

Key words: Wallachia, Moldavia, Ghica, Russia, Ottoman Empire

Familia Ghica își are origini albaneze și a sosit în secolul al XVII-lea în Țara Românească și Moldova. Între anii 1658-1856 a dat în cele două țări române zece domni, dar și foarte multe personalități care s-au remarcat pe plan politic și cultural. Deși au avut origini străine, Ghiculeștii s-au împământănit treptat atât în Țara Românească, cât și în Moldova și s-au identificat cu interesele țării lor. Astfel îi aflăm implicați în revoluția de la 1848-1849, susținând ideile de emancipare politică și socială, în sprijinirea Unirii din anul 1859 precum și în aducerea prințului străin. Membrii familiei Ghica au fost susținători ai dezvoltării învățământului modern românesc preum și ai artelor și literaturii din pozițiile înalte pe care le-au deținut, fie la Academia Română, fie la conducerea Teatrului Național. Unul dintre ultimii descendenți ai Ghiculeștilor a pierit în temnițele comuniste, constituind un reper în ceea ce privește apărarea și respectarea valorilor morale pe care această familie le-a cultivat de-a lungul istoriei sale.

Gheorghe Ghica (1600-1664). Domn al Moldovei (3/13 martie-2/12 noiembrie 1659); domn al Țării Românești (20/30 noiembrie 1659-26 aprilie/6 mai 1660; 21/31 mai-1/11 septembrie 1660). Albanez de origine, este cel care întemeiază dinastia Ghiculeștilor (Mărculeț, 2009, 70). S-a făcut remarcat în Moldova, unde a primit din partea domnitorului Vasile Lupu mai multe dregătorii: *mare șetrar* (1645-1641), *mare medelnicer* (1643), *mare stolnic* (1645-1647), *vornic al Țării de Jos* (până în 1653). Devenind un om de încredere al lui Vasile Lupu, este trimis de acesta la Constantinopol în calitate de reprezentant al domnitorului moldovean. Datorită legăturilor sale cu *marele-vizir* Ahmed Köprülü, tot albanez de origine, obține tronul Moldovei în anul 1658. S-a făcut remarcat prin susținerea intereselor otomane în Moldova și Țara Românească. În timpul său, zidurile cetății Târgoviște, vechea reședință a domnitorilor Țării Românești, au fost dărâmate la cererea Porții, iar Bucureștiul a devenit singura Capitală a statului dintre Carpați și Dunăre. Legat de acest aspect, Radu Greceanu menționează: „numaidecât împărăția au poruncit

la Ghica-vodă, care venise domnu în urma Mihni-vodă, de au surpat casile și le-au sfărâmat de tot, ca să nu mai fie scaun domnesc acolo, căci supt munte fiindu se temea turcii de hainie” (Olteanu, 2002, 40). Nu a reușit să se ridice la înălțimea demnității pe care o ocupa, astfel încât din cauza faptului că nu a reușit să strângă tributul pe care îl datora Porții, nu a fost capabil să controleze oștile neplătite care transformaseră țara într-un câmp de luptă și nu a dat dovadă de curaj înfruntându-l pe Constantin Șerban pe câmpul de luptă, preferând să se refugieze la Giurgiu, sub protecția otomanilor, Înalta Poartă a decis înlocuirea sa (1660) cu fiul său, Grigore I Ghica.

Grigore I Ghica (1623-1674). Domn al Țării Românești (septembrie 1660-noiembrie 1664; februarie 1672-noiembrie 1673). Înainte de a urca pe tron, a ocupat mai multe dregătorii: *postelnic* (1654-1656), *agă* (1656-1658), *capuchehaie*¹ la Constantinopol (1659). În timpul său a izbucnit conflictul dintre Cantacuzini și Băleni, iar Grigore I Ghica, deși a obținut tronul cu ajutorul postelnicului Constantin Cantacuzino, se poziționează de partea Bălenilor, al căror reprezentant era vornicul Stroe Leurdeanu. Din porunca lui Grigore I Ghica, împotriva Cantacuzinilor s-a declanșat o adevărată prigoană, astfel încât postelnicul Constantin Cantacuzino a fost ucis în trapeza mănăstirii Snagov (30 decembrie 1663), fiii acestuia din urmă au fost încarcerați, iar Gheorghe Vornicul, Ghencea clucerul, socrul viitorului domn Șerban Cantacuzino, precum și Stoica Ludescu „au fost trimiși la ocnă” (Giurescu, 1979, 75). De asemenea, Ioan Neculce amintește că soțiile Cantacuzinilor au fost puse să lucreze la construcțiile ridicate pe teritoriul Curții Domnești: „[...] le-a fost puind giupânesele de au făcut cărând var și piatră împreună cu țiganii cei de dârvală la curțile domnești” (Giurescu, 1979, 76). Împreună cu domnul Moldovei, Eustratie Dabija, Grigore I Ghica a trecut de partea Austriei în contextul campaniei din anul 1662 inițiată de otomani în Ungaria, provocând înfrângerea *marelui vizir* Ahmed Köprülü în apropierea zidurilor cetății Leva. Conștient că gestul său va fi atras pedeapsa Porții, Grigore I Ghica se refugiază în Austria, unde a rămas până în 1672; deplasându-se la Constantinopol, acesta din urmă reușește să obțină din nou investirea ca domn al Țării Românești. Trădează din nou Imperiul otoman în timpul războiului polono-otoman din 1673, încheind un acord cu marele hatman al Poloniei, Jan Sobieski, astfel încât conflictul s-a încheiat cu un dezastru pentru otomani, care au pierdut pe câmpul de luptă 18.000 de soldați. Ienicerii care au scăpat cu viață din încheștarea polono-otomană, odată întorși la Constantinopol, l-au dat în vileag pe Grigore I Ghica, făcându-l responsabil de înfrângerea suferită, ceea ce atras mazilirea și reținerea sa în capitala Imperiului otoman, unde a și murit subit în 1674 (Stoica, 2008, 230). Anastasie Iordache îl caracteriza astfel: „*Inteligent și*

1. *Capuchehaia* era un agent diplomatic al domnilor români pe lângă Poartă.

cutezător, stăruitor și întreprid, abil diplomat și bun cunăscător de oameni, adversar implacabil și de temut, Grigore Ghica a izbutit să se facă util țării, neamului și familiei sale, în împrejurări dramatice ale existenței lor” (Stoica, 2008, 230).

Grigore II Ghica (1690/1695-1752). Domn al Moldovei (26 septembrie/7 octombrie 1726-5/16 aprilie 1733; 16/27 noiembrie 1735-13/24 septembrie 1741; mai 1747-aprilie 1748) și al Țării Românești (1/16 aprilie 1733-16/27 noiembrie 1735; aprilie 1748-23 august 1752). A primit o educație aleasă de la bunicul său, Alexandru Mavrocordat „*Exaporitul*”. A ocupat funcția de *dragoman*² între 1716-1726. Fiind caracterizat de părintele iezuit Bošković – care poposise pe la 1762 pe plaiurile moldave – drept „*un om tare iscusit, cu mare faimă prin ținuturile acestea*” (Djuvara, 2006, 55), de numele său s-au legat atât reorganizarea *carvasaraiei*³ (1733-1734), din nevoia de a obține resurse financiare suplimentare pentru vistierie, cât și ridicarea Bisericii și spitalului Pantelimon în partea de est a Bucureștiului, ambele așezate sub patronajul spiritual al Sfântului Pantelimon. De altfel, biserica mănăstirii deținea o parte din moaștele mucenicului Pantelimon. În anul 1897, doctorul Gheorghe Marinescu a creat la acest spital prima clinică de neurologie din România. Despre Grigore II Ghica, Anastasie Iordache amintește: „*S-a dovedit un domnitor înțelept, îngăduitor și bun cu cei sărmani, ușurându-le adeseori soarta, prin judecăți drepte și stăvilirea, pe cât posibil, a unor abuzuri, în dauna pornirii nelimitate ale marii boierimi, dornică de înavuțire, în condițiile create de începuturile de modernizare care nu ocolesc nici Principatele Române*” (Mărculeț, 2009, 74).

Grigore III Ghica (1724-1777). Domn al Moldovei (18/29 martie 1764-23 ianuarie/3 februarie 1767; 28 septembrie/9 octombrie 1774-1/12 octombrie 1777) și al Țării Românești (17/28 octombrie 1768-5/16 noiembrie 1769). Între 1758-1764 a fost *mare dragoman* al Porții. S-a remarcat pe plan edilitar la Iași, oraș pe care l-a alimentat cu apă și unde a construit mai multe cișmele. Tot la Iași a ridicat trei școli, unde se studiau greaca veche, greaca modernă și româna. Pe plan extern, a desfășurat fățiș o politică prorusă și antihabsburgică, care s-a manifestat atât prin refuzul cererii curții vieneze de a-i înapoia pe transilvănenii refugiați în Moldova, cât și prin chemarea trupelor ruse din Moldova în Țara Românească la 5/16 noiembrie 1769. Atitudinea sa filorusă a fost recompensată printr-o primire fastuoasă la Sankt Petersburg de către țarina Ecaterina a II-a. A protestat vehement în momentul în care Imperiul habsburgic a ocupat partea de nord a Moldovei (1775), fapt care i-a atras nu numai mazilirea, dar și moartea, fiind sugrumat la Iași (Mărculeț, 2009, 75).

2. *Dragoman* era numită persoana care îndeplinea rolul de traducător în Orient. *Marele dragoman* al Porții era cel mai înalt demnitar creștin în Imperiul otoman.

3. Vama. Cuvântul *carvasara* provine din cuvântul turc „*kervan seray*”, indicând clădirea/locul unde poposeau caravanele, adică oamenii și căruțele cu care erau transportate mărfurile.

Grigore IV Ghica (1765-1834). Primul domn pământean al Țării Românești (12 iulie 1822-11 mai 1828) după regimul fanariot. A primit o educație aleasă, vorbea greaca, italiana, turca și franceza. Înainte de a ocupa tronul a fost *mare comis* (1793), *mare clucer* (1796), *mare vornic* (1799-1800), *mare spătar* (1810), *mare logofăt* (1806, 1813), *mare vistier* (1814), *mare ban* (1817), ministru de Finanțe (1817-1818). Numit domn la 12 iulie 1822 de sultan, a moștenit o situație dificilă în țară, care se confrunta cu o criză financiară și socială după regimul fanariot (Stoica, 2008, 233). Odată cu revenirea la domniile pământene, în societatea românească se resimte o influență occidentală în condițiile în care tot mai mulți tineri, boieri sau burghezi, pleacă la studii în Italia, Germania și Franța. Influența franceză în ceea ce privește viața politică internă, literatura și limba a fost covârșitoare (Djuvara, 2006, 336). Acest proces de occidentalizare resimțit în Țara Românească era ireversibil și nu mai putea fi tratat cu metode specifice evului mediu, de vreme ce Poarta otomană înțelegea să interzică prin ordine moda „*franțuzească*”; astfel, la mijlocul deceniului IV al secolului al XIX-lea, un călător englez aflat în București constata că fracul și papionul erau la modă în rândul tinerilor (Mărculeț, 2009, 114). De asemenea, revenirea la domniile pământene a generat un sentiment de optimism în rândul contemporanilor; exista credința că în față se deschide o epocă de înnoire a societății românești pe toate planurile: „Iată dreptatea! Iată veacul cel înăurit!” exclama Ionică Tăutu, cel care redactează *Constituția celor 72 de ponturi* (1822), cunoscută și sub numele de *Constituția cărvunurilor* (Georgescu, 1992, 114-15). Pe plan cultural, Grigore IV Ghica s-a remarcat prin înființarea Societății Literare Române (1826) și a Societății Filarmonice, iar învățământul a fost sprijinit prin redeschiderea Școlii de la Sfântul Sava – condusă de către Ioan Heliade Rădulescu – și prin înființarea de școli particulare în mai multe județe (Stoica, 2008, 233). În același timp, sub domnia lui Grigore IV Ghica, în București, podinele de lemn au fost înlocuite cu pavaj din piatră: „1825 septembrie 30, s-au săvârșit de lucru podul de piatră al Tîrgului de Afară, adică de la poarta din sus a Curții Vechi pînă afară din București, unde se fac Moșii, la cișmeaua din drumul Colintin” (Giurescu, 1979, 314). Pe plan extern a știut să mențină relații cordiale cu Imperiul otoman și Austria, în schimb cu Rusia a avut momente tensionate din cauza opoziției acesteia față de revenirea la domniile pământene. De altfel, Rusia a obținut înlăturarea lui Grigore IV Ghica de la conducerea țării, în contextul războiului ruso-otoman din 1828-1829, deoarece îl suspecta că ar fi avut o înțelegere secretă cu Poarta (Stoica, 2008, 234).

Ghica Grigore Alexandru (1804-1857). Domn al Moldovei (august 1849-24 august 1853; noiembrie 1854-1/14 iulie 1856). Și-a început studiile în familie, apoi le-a continuat la Viena. A ocupat mai multe funcții: *hatman* (1826), secretar de stat la Externe (1842), ministru de Finanțe. A fost numit domn prin Convenția de la Balta-Liman (1849) pentru o perioadă de șapte ani. Sub domnia sa a luat naștere

Departamentul Lucrărilor Publice, a fost introdus serviciul de diligență, s-au redus deficitul bugetar și datoria țării. A sprijinit din punct de vedere financiar publicarea *Cronicii lui Gheorghe Șincai* și a primei ediții a *Letopisețului Țării Moldovei* de către Mihail Kogălniceanu. În timpul său a fost adoptată legea presei, fapt care a permis reapariția revistelor „*Steaua Dunării*” și „*România literară*”. A susținut unirea spre sfârșitul domniei. La 1/14 iulie 1856 îi expiră mandatul de șapte ani, iar la conducerea țării este instalată o *căimăcămie* (11 iulie 1856-17 februarie 1857), având ca principală sarcină organizarea de alegeri pentru Adunarea ad-hoc, ce urma să exprime voința populației asupra organizării Moldovei (potrivit art. 24 al Tratatului de Pace de la Paris din 1856). Fire sensibilă, Grigore Alexandru Ghica s-a sinucis la 24 august 1857 la Château de Mée, în Franța, unde se retrăsese din 1856, simțindu-se lezată de campania de calomnie lansată în țară, la adresa sa, de adversarii Unirii Principatelor. Afectat și de refuzul împăratului Napoleon al III-lea de a-l primi în audiență pentru ca să pledeze în fața lui cauza unionistă, fără să știe de întâlnirea pe care împăratul Franței o avusese cu regina Victoria, la Osborn (9 august 1857), de la care obținuse acordul Angliei privind efectuarea demersurilor necesare pe lângă Imperiul otoman pentru anularea alegerilor din Moldova, își pune capăt zilelor, lăsând în urma sa un testament în care erau scrise următoarele cuvinte: „*Castelul Le Mée, 24 august – sunt victima unei mârșăvii și nu mai pot trăi, deși mă știu cu totul nevinovat. Va veni ziua când adevărul va fi dat la iveală. Îi aștept pe dușmanii mei în fața tribunalului lui Dumnezeu*” (Djuvara, 2006, 386).

Dimitrie Ghica (1816-1879). Președinte al Consiliului de Miniștri al Țării Românești (1861-1879); președinte al Consiliului de Miniștri al României (1868-1870); președinte al Adunării Deputaților (1871-1876). Și-a efectuat studiile militare la Munchen, Viena și Berlin. A fost primar al Bucureștiului și deputat în Adunarea ad-hoc, susținător al Partidei Unioniste, dar adversar al împroprietăririi țăranilor. În mandatul de președinte al Consiliului de Miniștri al României, a contribuit la adoptarea legii pentru poliția rurală, înființarea fabricii de bere Luther din București, construirea unei uzine de producere a gazului, inaugurarea oficială a linie ferate București-Giurgiu, inaugurarea Facultății de Medicină din București (Stoica, 2008, 228). Titu Maiorescu îi reproșa ceea ce astăzi se numește traseism politic, adică „*trecerea fără multă greutate de la un partid la altul*” (Djuvara, 2006, 386). În cele din urmă s-a înscris la P.N.L. (1881).

Grigore Dimitrie Ghica (1875-1967). Fiul gen. Ion Grigore Ghica și nepot al domnului Grigore Alexandru Ghica. A studiat în Franța, la Toulouse și Paris. A activat în diplomatie ca atașat la legațiile din Paris și Sankt Petersburg, consul general la Salonic, ministru plenipotențiar al României la Atena, Sofia și Roma, secretar general al Ministerului Afacerilor Străine; ministru al Afacerilor Străine (1931-1932) în guvernul Nicolae Iorga. După căderea guvernului Iorga, este trimis

ca plenipotențiar la Roma, Bruxelles și Luxemburg. A făcut parte ca membru, numit de regele Carol al II-lea, în Consiliul Superior Național al Frontului Renașterii Naționale (1939).

Ghica Alexandru (1796-1862). Primul domn regulamentar al Țării Românești (1834-1842), propus de Rusia. A adoptat codul comercial francez la realitățile țării și a înființat tribunalele comerciale. Pe plan intern a avut de gestionat o situație tensionată creată de respingerea de către Adunarea Obștească a propunerii rușilor privind introducerea unui articol adițional în Regulamentele Organice, prin care era încălcată autonomia. Agitația creată de boierii care sprijineau unirea românilor de pretutindeni și care îl aveau în frunte pe Ion Câmpineanu, ilustru om politic cu ascendență, pe linie feminină, din Cantemirești și Cantacuzini, l-a determinat pe Alexandru Ghica să-l închidă pe acesta din urmă la Plumbuita și Mărgineni (1840-1841). Destituit în urma acordului celor două puteri, „protectoare” și „suzerană”, a revenit în viața politică în momentul în care a fost numit *caimacam* al Țării Românești (1856-1858), poziție din care a sprijinit mișcarea unionistă și alegerile pentru Adunarea ad-hoc. A. D. Xenopol îl caracterizează astfel: *„Era bun însă fără curaj, omenos fără mărinimie, prieten al țării dar mai mult însă al postului său, așa îl caracteriza prea bine un contemporan. Așa bunăoară în chestia ce ținea atât de inima tuturor, aceea a redeșteptării naționale, Ghica se pleca din inimă spre atare mișcare și ar fi vrut să-i deie sprijinul său, dar era neconținut reținut și împiedicat de consulul rusesc care îl spăimânta fără încetare cu puțința destituirii”* (Djuvara, 2006, 227).

Ghica Ion (1816-1879). Președinte al Consiliilor de Miniștri de la Iași (martie-aprilie 1859) și București (1859-1860); președinte al Consiliului de Miniștri al României (11 februarie- 10 mai 1866; 13 iulie 1866-21 februarie 1867; 18 decembrie 1870-11 martie 1871), președinte al Academiei Române (1876-1895, cu intermitențe). Pe linie maternă, avea descendență din câteva mari familii boierești: Câmpinenii, Cantemireștii, Dudeștii, Văcăreștii, Grădiștenii. A obținut bacalaureatul în litere la Sorbona și a absolvit Școala de Mine din Paris (1838-1840). Susține de la Paris mișcarea unionistă, în calitate de președinte al Societății studenților români. Scrie articole pe teme diverse la reviste din țară și străinătate: *„Le National”*, *„Foaie pentru minte, inimă și literatură”*, *„Album științific și literar”*, *„Independența”*, *„Pressa”*, *„Țeranul român”*, *„Revista română”*, *„Revista Dunării”*. A făcut parte, alături de Nicolae Bălcescu și Al. G. Golescu, din Comisia Executivă aleasă de guvernul revoluționar. A fost trimis la Constantinopol pentru a susține autonomia Țării Românești, unde s-a bucurat de încrederea guvernului otoman astfel încât a primit – în timpul Războiului Crimeii – titlul de *bey* de Samos. Din acest motiv a avut parte de o primire rece în momentul în care a revenit în țară, dar legăturile sale cu Vasile Alecsandri, Costache Negri și Mihail Kogălniceanu l-au ajutat să treacă peste aceste momente dificile, astfel încât și-a construit o strălucită carieră

politică: președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de Interne în guvernul de la Iași (1859), președinte al Consiliului de Miniștri de la București (1859-1860), deputat (1860-1864) în Adunarea electivă și vicepreședinte al acesteia, director al Ministerului Lucrărilor Publice (1862) și al Comisiei pentru înființarea de bănci (1863) (Djuvara, 2006, 237). A făcut parte din *monstruoasa coaliție* care l-a înlăturat pe Alexandru Ioan Cuza (10/11 februarie 1866) și s-a pronunțat pentru aducerea unui prinț străin pe tronul României, dar, ulterior, s-a numărat printre cei care au dorit înlăturarea noului domn, Carol, în momentul în care a devenit clar că acesta nu putea fi controlat. A fost membru fondator al P.N.L. (1875). După ce a revenit în țară de la Londra, unde a ocupat funcția de ministru plenipotențiar (1881-1890), se retrage din viața politică și se stabilește la moșia sa de la Gherghani (județul Dâmbovița). A scris următoare lucrări: „*Reorganizarea României*” (1861), „*O cugetare politică*” (1877), „*Amintiri din pribegie după 1848. Noi scrisori către Vasile Alecsandri*” (1889), „*Scrieri economice, I-III*” (1937), „*Opere, I-II*” (1956).

Ghica Ion Grigore (1830-1891). Studii la Fribourg și în Elveția. A fost *dregător* al județului Iași, membru al Înalțului Divan Domnesc, secretar de stat (1853 și 1856) și membru în Adunarea Electivă, unde a susținut cauza unionistă. După Mica Unire a ocupat mai multe funcții politice în guvernul de la Iași și București, apoi în cel unic de la București: ministru al Lucrărilor Publice în guvernul Mihail Kogălniceanu (1860-1861), ministru de Război în guvernele Anastase Panu și A. C. Moruzi (1861-1862) de la Iași și în guvernul de la București (1861-1862). După unificarea administrativă: ministru de Război (22 ianuarie 1862-30 septembrie 1862) în guvernul Barbu Catargiu și Nicolae Kretzulescu, ministru al Afacerilor Străine (1862-1863) și *ad-int.* la Lucrări Publice (10 zile din 30 decembrie 1862). În diplomatie a activat ca agent diplomatic la Constantinopol (1872-1877), atașat pe lângă țarul Rusiei, Alexandru I, în timpul Războiului de Independență (1877-1878), apoi ca trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Sankt Petersburg (1878-1881).

Ghica Matei (1728-1760). Domn al Țării Românești (24 august/4 septembrie 1752-iunie 1753) și al Moldovei (22 iunie/3 iulie 1753-8/19 februarie 1756). Este numit, în schimbul unor mari sume de bani, *mare dragoman* (1752) și domn (1752). S-a remarcat prin luarea unor decizii controversate, care au provocat agitație în Țara Românească, în sensul în care a s-a înconjurat exclusiv de boieri greci, ceea ce a nemulțumit boierimea pământească, și a reintrodus vâcărul de iarnă. În urma plângerilor la Poarta otomană, la 8/19 februarie 1756, este înlăturat de la tron. A redactat o *Cronică a Ghiculeștilor*.

Ghica Scarlat (1700-1766). Domn al Moldovei (13 martie 1757-august 1758) și al Țării Românești (august 1758-5/16 iunie 1761; 18/29 august 1765-2/13 decembrie 1766). Domniile lui în cele două țări române s-au caracterizat prin

reintroducerea văcăritului și a cuniței⁴, creșterea influenței boierilor greci, care ajung să fie numiți *ispravnici*, sprijinirea Academiei Domnești de la Iași și a unor mânăstiri de la Muntele Athos. Este ctitorul Bisericii Sf. Spiridon Nou din București, necropola sa. A rămas în istorie cunoscut drept „*un părinte blând*” pentru supușii săi, cu o „*înclinație înăscută spre facerea de bine*” (Mărculeț, 2009, 79).

Ghika Vladimir (1873-1954). Studiază la Paris și Roma. În anul 1902 trece la ritul catolic, dedicându-se apostolatului laic, activând în Franța, Italia, Congo, Japonia și Argentina. În timpul primului război mondial a activat ca diplomat la Roma, unde a redactat proiectul de concordat cu Vaticanul. În anul 1923 a fost hirotonit preot la Paris, iar Sfântul Scaun i-a acordat privilegiul de a putea celebra în ambele rituri, latin și bizantin (Mărculeț, 2009, 238). În 1931 a fost numit Protonotar Apostolic și a obținut facultăți excepționale (dreptul altarului mobil, dreptul de a ierta păcatele în cazuri rezervate, dreptul de spovedanie în orice dieceză). Refuză să părăsească țara după instalarea regimului comunist și, după ce este urmărit de Securitate pentru legăturile sale cu Vaticanul, este arestat (1952) și acuzat de complicitate la înaltă trădare. Este condamnat la trei ani de detenție. În închisoare are o atitudine demnă, nu acceptă să colaboreze cu anchetatorii și se preocupă de soarta colegilor de celulă. S-a stins din viață în anul 1954 la închisoarea Jilava. Autor al lucrărilor „*L’Heure Sainte*” (1912), „*Pensées pour la suite des jours*” (1923), „*La visite des pauvres*” (1923), „*La Liturgie du prochain*” (1932), „*La souffrance*” (1932), „*La Présence de Dieu*” (1932). În viață a respectat următoarele principii: „*Cine se despoaie pentru altul, se înveșmăntează în Christos*” și „*Cel ce nu știe să-L afle pe Dumnezeu pretutindeni riscă să nu-L recunoască nicăieri*” (Mărculeț, 2009, 238). Sanctificarea sa este în curs de desfășurare.

În încheierea expunerii noastre, considerăm că este necesară o scurtă mențiune despre o ctitorie a Ghiculeștilor care s-a păstrat până astăzi: este vorba despre Palatul Ghica Tei. Acesta a fost ridicat de primul domn pământean după regimul fanariot, Grigore IV Ghica, în anul 1822, pe locul unor vechi case care au aparținut familiei sale, grav avariate în timpul războiului ruso-austro-otoman (1787-1792). În aceste case a locuit Alexandru Ipsilanti, conducătorul Eteriei, unde s-a întâlnit cu conducătorul revoluției din 1821, Tudor Vladimirescu. Inscriptia cioplita pe o placă de marmură și prinsă ulterior pe unul din cei doi stâlpi ai intrării menționează: „... zidit din temelie de către voievodul Grigore Ghica VIII, Domn al Țării Românești, pe moșia sa domnească Colentina, în anul 1822. Aici fu odinioară falnica sa locuință de vară, alături de care, spre dreapta cuviință a înălțat apoi întru slava și pomenirea Domnului Dumnezeu biserica familiei cu hramul Înălțarea Domnului și a împodobit-o cu frumoase daruri prin înalta și statornica sa voință”. Palatul denumit

4. Impozit pentru cirezile străine care veneau la păscut în țară.

și „*De la Colentina-Tei*”, construit, probabil, după planurile arhitectului Xavier Villacrosse, într-o arhitectură neo-clasică italiană de tip rusesec, exprimă gustul și tendința de occidentalizare a boierimii române evidențiate la începutul secolului al XIX-lea. Perfecta simetrie în plan și elevație este acuzată în fațada principală de un ușor decroș central, care cuprinde la parter intrarea, flancată de doi lei sculptați, iar la etaj o interpretare a motivului Pazzi, binecunoscutul motiv al Renașterii italiene. Deasupra cornișei decroșului se găsește un altorelief, reprezentând două tunuri și două drapele. Porticul cu coloane pseudo-dorice susținând un fronton triunghiular, cu cornișa articulată prin tringlize și metope cu roze, sunt elemente caracteristice clasicismului.

Clădirea palatului este unică prin acuratețea fațadelor, prin contrastul dintre cele două registre ritmate prin bosaje și arcaturi, prin echilibrul dintre plin și gol, prin rafinamentul decorației exterioare: grupuri sculpturale, metope cu motive florale, ancadrame de uși și ferestre.

Pentru reușita euritmie a fațadelor lungi, clădirea are la extremități două pavilioane ușor decroșate, cu registrul superior subliniat de pilaștri corintici, angajați, ce flanchează golurile ale căror arcuri se reazemă pe imposte.

Pavilioanele sunt ilustrate pe fațadele lungi de către un fronton de vădită influență neo-clasică rusă, ca la palatul amiralității din Sankt Petersburg, dar tratate mai simplu.

Pe fațada dinspre lac, palatul are o terasă largă, cu trepte ce coboară în grădina cu vedere spre Plumbuita.

Parterul clădirii cuprinde încăperi modeste ca decorație, în general stucaturi, el fiind destinat unor funcțiuni anexe ale palatului și unor întâlniri și întruniri mai puțin oficiale. Intrarea se face printr-un hol care cuprinde o scară dublă ce duce la etaj în dreapta și în stânga, rezemată pe coloane. Scara dublă din stejar prezintă o dantelărie fină a balustradelor.

La etaj, holul este acoperit cu o boltă în leagăn ce mai păstrează pictura originală, compusă din motive romantice, realizate de pictorul italian Giacometti. Pictura se mai păstrează de asemenea și pe tavanul buzunarelor laterale ale holului. Holul și buzunarele sale laterale cuprind accesul în camerele palatului.

Repertoriul ornamental este variat cuprinzând scene mitologice, decor floral-vegetal și zoomorf, medalioane cu amorași și figuri umane, coloane în stil ionic și corintic. În holul central este reprezentat Apollo cu o nimfă, iar de jur împrejur este pictată o friză cu bacante, un joc al sabelnelor și două medalioane cu figuri mitologice.

În forma actuală incinta palatului este separată în trei curți delimitate de ziduri: curtea principală, curtea fostă princiară și curtea gărzii. Curtea principală de acces în palat, situată în partea vestică, prezintă o poartă centrală flancată de doi stâlpi de piatră bogat ornamentați cu scene de vânatoare, elemente florale susținând

vulturi cu aripile deschise, componentă a blazonului de familie a Ghiculeștilor. Tradiția spune că vechile case ale acestei familii princiare, ca și palatul de altfel, erau legate printr-un tunel secret cu mănăstirea Plumbuita pe o distanță de aproximativ 1 km. Despre existența acestui culoar secret amintește și colonelul Popescu Lumină. Vizitând palatul în 1933, acesta menționează: „*Vom merge în fosta sală de vânătoare care se găsește deasupra acestui punct și vă voi dovedi că prin pereții dublii și prin ușile mascate în pereți, domnul, curtenii sau călugării se puteau pune în siguranță coborând în ascunzătoarea de unde parcurgând tunelul puteau ajunge în ascunzăturile Plumbuitei [...]*” (Lumină, 1935, 89). Părăsit o perioadă lungă de timp, palatul Ghica-Tei a fost refăcut în anul 1978, remobilat în stilul epocii și reintrodus în circuitul turistic.

În parcul din jurul palatului au fost plantați mai mulți tei, astfel încât cartierul și o parte din străzile adiacente acestuia poartă numele de „tei” : Lacul Tei, Ghica-Tei, Teiul Doamnei.

Bibliografie:

- Djuvara, N., 2006, *Între Orient și Occident. Țările Române la începutul epocii moderne*, Editura Humanitas, București.
- Georgescu, V., 1992, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, Editura Humanitas, București.
- Giurescu, C. C., 1979, *Istoria Bucureștilor*, Editura Sport-Turism, București.
- Lumină, P., 1935, *Bucureștii din trecut și de astăzi*, București.
- Mărculeț, V., 2009, *Dicționarul Domnilor Țării Românești și ai Moldovei*, Editura Meronia, București.
- Olteanu, R., 2002, *Bucureștii în date și întâmplări*, Editura Paideia, București.
- Stoica, S. (coord.), 2008, *Dicționar Biografic de Istorie a României*, Editura Meronia, București.

Fig. 1. *Grigore IV Ghica*, litografie, secolul XIX

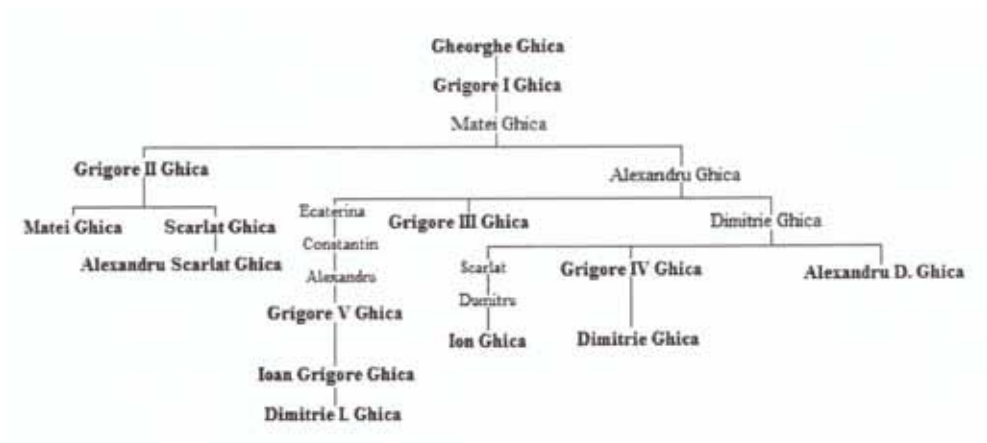

Fig. 2. *Genealogia familiei Ghica*

Fig. 3. *Beizadea Grigore Ghica*, fiul domnitorului Grigore IV Ghica, plimbându-se la Șosea. Acuarelă, 1845

Fig. 4. *Casele Ghica de la Colentina*, tipăritură, sec. XIX